

Sygn. akt IV U 582/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 października 2020 r.

Sąd Okręgowy w Elblągu Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący: Sędzia Renata Żywicka

Protokolant: stażysta Dorota Miś-Jędrzejewska

po rozpoznaniu w dniu 6 października 2020 r. w Elblągu na rozprawie

sprawy z odwołania A. R.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E.

z dnia (...), znak (...)

o emeryturę pomostową

I. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje wnioskodawcy A. R. prawo do emerytury pomostowej poczynając od dnia (...) roku,

II. w pozostałym zakresie oddala odwołanie.

\

Sygn. akt IV U 582/20

UZASADNIENIE

A. R. odwołał się od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. z dnia (...), znak (...), którą to decyzją organ rentowy odmówił mu prawa do emerytury pomostowej. Skarżący wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji i przyznanie mu prawa do ww. świadczenia wskazując, że pracował jako rybak morski w okresach od (...) do (...), od (...) do (...). oraz od (...) do (...) i tym samym spełnia przesłankę co najmniej 10 lat pracy w szczególnych warunkach. Skarżący zarzucił, że pozwany w sposób zbyt formalistyczny rozpoznał jego wniosek odmawiając uznania za dowód w sprawie dokumentacji osobowej pozyskanej z archiwum.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany organ rentowy wniósł o jego oddalenie. Powołując się na przepisy ustawy z dnia 19 grudnia 2008r. o emeryturach pomostowych (Dz.U. 2018r., poz. 1270) i ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń społecznych (Dz.U. 2020r., poz. 53) pozwany wskazał, że mimo iż skarżący udokumentował staż pracy w szczególnych warunkach w wymiarze 16 lat, 1 miesiąca i 11 dni, nie spełnił on warunków do emerytury pomostowej, gdyż nie osiągnął wieku 60 lat i nie legitymuje się stażem pracy w szczególnych warunkach po 31 grudnia 2008r. Ponadto nie ma on również prawa do emerytury w obniżonym wieku 55 lat, gdyż nie przedłożył zaświadczenia o okresach pracy w szczególnych warunkach wystawionego przez płatnika składek. Z kolei przedłożone przez skarżącego zaświadczenie z dnia (...) wystawione przez Archiwum (...) Sp. z o.o. o okresie pracy w szczególnych warunkach od (...) do (...) na stanowisku rybaka morskiego – łodziowego, nie może stanowić dowodu o jakim mowa w art. 51 ustawy, gdyż archiwum nie jest płatnikiem składek wnioskodawcy. Ponadto w zaświadczeniu

tym nie uwzględniono, że wnioskodawca w podanym okresie przebywał na urloпах bezpłatnych, był zatrudniony w niepełnym wymiarze czasu pracy, przebywał na zasiłkach chorobowych.

Sąd ustalił, co następuje:

Skarżący A. R. ur. (...) był zatrudniony w Spółdzielni Pracy (...) w T. w okresach:

- od (...) do (...). w pełnym wymiarze czasu pracy;
- od (...) do (...). w wymiarze 1/4 etatu;
- od (...) do (...). w pełnym wymiarze czasu pracy.

W okresie zatrudnienia skarżący przebywał na urloпах bezpłatnych od (...) do (...), od (...) do (...), od (...) do (...). oraz od (...) do (...). Nadto od (...) do (...). przebywał na zasiłku chorobowym.

W okresach świadczenia pracy wykonywał pracę rybaka morskiego oraz rybaka morskiego łodziowego - stanowiącą pracę w szczególnych warunkach.

Następnie w okresie od (...) do (...). skarżący był zatrudniony w (...) R. R. w B. na stanowisku pracownika magazynu. Obecnie prowadzi własną działalność gospodarczą.

Wnioskiem z dnia (...) skarżący wystąpił do organu rentowego o ustalenie uprawnień do emerytury pomostowej. Do wniosku dołączył świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach wystawione przez (...) w T., w którym nie wskazano jednak stanowiska pracy ściśle z wykazem, działem, pozycją i punktem zarządzenia resortowego ministra, pod którego podlegał zakład pracy. Nadto przedłożył on świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach za okres zatrudnienia w (...) w T. wystawione przez Archiwum (...) oraz kserokopię dokumentacji z akt osobowych.

Na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach wnioskodawcy, pozwany ustalił, że skarżący nie osiągnął wieku 60 lat, legitymuje się stażem ubezpieczenia w łącznym wymiarze 35 lat, 11 miesięcy i 14 dni, wykazał okres zatrudnienia w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 4 ustawy w łącznym wymiarze 16 lat, 1 miesiąca i 11 dni oraz po dniu 31 grudnia 2008r. nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach i tym samym nie spełnia przesłanek do emerytury pomostowej z art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych.

Ponadto, w ocenie pozwanego, skarżący nie spełnił przesłanek do emerytury pomostowej na podstawie art. 4, art. 8 i art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych, gdyż do stażu pracy w szczególnych warunkach – w rozumieniu art. 8 - nie można było uwzględnić okresów od (...) do (...). i od (...) do (...). z uwagi na brak zaświadczenia wystawionego przez zakład pracy, w którym pracodawca potwierdziłby wykonywanie przez skarżącego w tych okresach pracy wymienionej pod pozycją 22 załącznika nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych, zaś świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia (...). zostało wystawione przez archiwum, które nie jest organem uprawnionym do wystawiania tego rodzaju świadectw.

W oparciu o powyższe ustalenia, decyzją z dnia (...) organ rentowy odmówił skarżącemu prawa do wcześniejszej emerytury.

(wyjaśnienia wnioskodawcy, nadto dowód: wniosek k. 1-2, świadectwo k. 4, 21, 25, notatka kolegialna k. 27, karta przebiegu zatrudnienia k. 28, decyzja k. 29 – akta emerytalne ZUS; dokumentacja osobowa wnioskodawcy koperta k. 19, kserokopia świadectwa pracy k. 39 – a.s.)

Sąd zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008r. o emeryturach pomostowych (Dz.U. 2018r., poz. 1924), prawo do emerytury pomostowej, z uwzględnieniem art. 5-12, przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) urodził się po dniu 31 grudnia 1948r.;
- 2) ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat;
- 3) osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn;
- 4) ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn;
- 5) przed dniem 1 stycznia 1999 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS;
- 6) po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 7) nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

W myśl art. 8 pracownik wykonujący prace w szczególnych warunkach wymienione w pkt 20, 22 i 32 załącznika nr 1 do ustawy, który spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1, 4-7, nabywa prawo do emerytury pomostowej, jeżeli:

- 1) osiągnął wiek wynoszący co najmniej 50 lat dla kobiet i co najmniej 55 lat dla mężczyzn;
- 2) ma okres pracy w szczególnych warunkach wymienionej w pkt 20, 22 i 32 załącznika nr 1 do ustawy, wynoszący co najmniej 10 lat.

Art. 49 ww. ustawy stanowi zaś, że prawo do emerytury pomostowej przysługuje również osobie, która:

- 1) po dniu 31 grudnia 2008r. nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 2) spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 i art. 5-12;
- 3) w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3. Stosownie zaś do art. 51 ustawy, płatnik składek jest zobowiązany do wystawiania zaświadczeń o okresach pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3, za okresy przypadające przed dniem 1 stycznia 2009 r. Przepis art. 12 stosuje się odpowiednio.

W sprawie poza sporem było, że skarżący po dniu 31 grudnia 2008r. nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach. Ponadto pozwany nie kwestionował, że skarżący ukończył wiek 55 lat określony w art. 8 pkt 1 ustawy, że nie pozostaje on w stosunku pracy oraz – co istotne – że spełnił on przesłankę co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach – jednakże jedynie w rozumieniu art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych.

Okolicznością sporną w sprawie pozostawało czy skarżący spełnia przesłankę 10 lat zatrudnienia w szczególnych warunkach na podstawie art. 8 ww. ustawy w sytuacji, gdy nie dysponował on zaświadczeniem o wykonywaniu pracy w szczególnych warunkach w powyższym okresie w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, wystawionym przez pracodawcę – który to obowiązek wynika z art. 51 ustawy. Wyjaśnić w tym miejscu więc należy, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem i stanowiskiem judykatury zaświadczenie o okresach pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, o którym mowa w przepisie art. 51 ustawy o emeryturach pomostowych, w postępowaniu sądowym traktować należy jako dokument prywatny w rozumieniu art. 245 k.p.c., który stanowi

jedynie dowód tego, że osoba, która je podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie. Przy niespornym okresie zatrudnienia, okres pracy w szczególnych warunkach może być zaś udowodniony w każdy sposób (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 17 maja 2016 r., sygn. III AUa 149/16).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy wskazać należy, że pozwany ostatecznie nie kwestionował charakteru wykonywanych przez skarżącego czynności w okresach, gdy był on zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w Spółdzielni Pracy (...) w T. na stanowisku rybaka morskiego – łodziowego. Sąd również nie miał wątpliwości, że pracę wnioskodawcy w tym okresie należy kwalifikować nie tylko jako pracę w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, lecz również jako pracę wymienioną w pkt 22 załącznika nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych, tj. jako pracę w szczególnych warunkach na stanowisku rybaka morskiego.

Pomimo niekwestionowania charakteru pracy wnioskodawcy, pozwany w dalszym ciągu wnosił o oddalenie odwołania podnosząc, że w dacie wydania zaskarżonej decyzji skarżący nie dysponował wymaganym zaświadczeniem. Skoro jednak w toku niniejszego postępowania Sąd uznał, że wobec niekwestionowanego charakteru zatrudnienia wnioskodawcy, brak zaświadczenia, o którym mowa w art. 51 ustawy o emeryturach pomostowych, nie może – jak wskazano wyżej - stanowić negatywnej przesłanki dla przyznania skarżącemu prawa do wnioskowanego świadczenia, należało uznać, że skarżący spełnił kumulatywnie wszystkie przesłanki do emerytury pomostowej.

Nie ulega wątpliwości, że postępowanie sądowe w sprawach ubezpieczeń społecznych stanowi kontynuację postępowania administracyjnego, a rola Sądu sprowadza się do kontroli prawidłowości decyzji kończącej to postępowanie. Weryfikacja taka nie powinna tym samym uwzględniać stanu istniejącego w dacie późniejszej niż data wydania zaskarżonej decyzji. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się jednak, że powyższa zasada nie ma charakteru absolutnego. Ma ona uzasadnienie tylko wtedy, kiedy odwołanie się do art. 316 § 1 k.p.c. (Po zamknięciu rozprawy sąd wydaje wyrok, biorąc za podstawę stan rzeczy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy; w szczególności zasądzeniu roszczenia nie stoi na przeszkodzie okoliczność, że stało się ono wymagalne w toku sprawy) wypaczałoby charakter postępowania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych i prowadziło do jaskrawego pominięcia odrębności tego postępowania poprzez całkowite pozbawienie znaczenia postępowania administracyjnego poprzedzającego postępowanie sądowe. Niebezpieczeństwa takiego nie ma jedynie w sytuacji, kiedy spełnienie się ostatniej z przesłanek prawa do świadczenia w trakcie postępowania sądowego jest oczywiste i na tyle pewne, że w zasadzie nie może być kwestionowane przez organ rentowy (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 sierpnia 2007 r. III UK 25/07). Zauważyć nadto należy, że prawo do świadczeń powstaje z mocy prawa, po spełnieniu przesłanek wymaganych przepisami prawa, a więc istnieje niezależnie od decyzji organu rentowego, która to ma jedynie deklaratoryjny charakter, służący jedynie ustaleniu, że zostały spełnione warunki do uprawnienia emerytalnego.

Biorąc pod uwagę powyższe, nie budziło wątpliwości Sądu, że w toku postępowania sądowego spełnienie przez wnioskodawcę wszystkich przesłanek do emerytury pomostowej nie było przez pozwanego kwestionowane, a jedynym zarzutem pozwanego był formalny brak zaświadczenia o okresie wykonywania pracy w szczególnych warunkach wystawionego przez odpowiedni podmiot. Tym samym należało uznać, że skarżący spełnił zarówno przesłankę 10 lat pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 8 ustawy o emeryturach pomostowych, w raz z nią kumulatywnie wszystkie pozostałe przesłanki do wnioskowanego świadczenia. Decyzja pozwanego organu rentowego nie była więc prawidłowa i odwołanie wnioskodawcy należało uwzględnić, stosownie do art. 477¹⁴§ 2 k.p.c. (pkt I. wyroku), przyznając wnioskodawcy prawo do świadczenia od momentu spełnienia przez niego wszystkich przesłanek. W pozostałym zakresie odwołanie podlegało oddaleniu, stosownie do art. 477¹⁴§ 1 k.p.c. (pkt II. wyroku). Wskazać w tym miejscu należy, że na skutek oczywistej omyłki Sąd błędnie wskazał w wyroku datę, od której skarżącemu należało przyznać prawo do emerytury. Omyłka ta została jednak sprostowana przez Sąd postanowieniem z dnia 19 października 2020r.